

Sustainable Development Goals in Nederland: bouwstenen voor leefomgevingsbeleid voor 2030

Bijdrage aan rondetafelgesprek in de tweede kamer over de implementatie van de SDG's en de Klimaatdoelen – 20 juni 2016

Paul Lucas¹

De SDG's zijn een andere ontwikkelingsagenda dan hun voorganger, de MDG's. De SDG's zijn veel breder dan de MDG's, benadrukken de samenhang tussen de verschillende thema's en zijn gericht op transformatie. Daarnaast vormen de SDG's een universele agenda met doelstellingen die gelden voor alle landen, arm en rijk. Voor Nederland verschuiven de SDG's de beleidsfocus van alleen ontwikkelingssamenwerking naar bijna alle beleidsdomeinen. Daarnaast verandert de rol van Nederland van die van donor naar die van actor, want zowel internationaal als nationaal moeten doelen worden geïmplementeerd. De vraag die hieruit opdoemt is: *Hoe duurzaam is Nederland zelf?*

De SDG's zijn een universele afspraak, waar landen zelf invulling aan geven in lijn met de mondiale ambities. In zijn periodieke Balans van de Leefomgeving concludeert het PBL dat het gevoerde beleid vaak niet voldoende is om bestaande beleidsdoelen te realiseren en dat de snelheid van vooruitgang de laatste jaren afneemt.ⁱ De SDG's benoemen voor Nederland weinig nieuwe beleidsthema's met betrekking tot de leefomgeving.ⁱⁱ In een recente studie concludeert het PBL dat voor veruit de meeste leefomgeving-gerelateerde SDG-targets reeds nationale beleidsdoelen bestaan. Die zijn vaak afgesproken in Europees of internationaal verband. Denk aan internationale afspraken rond biodiversiteit en klimaat, Europese richtlijnen voor lucht, water en energie, en nationale afspraken in het Energieakkoord en het programma Van Afval Naar Grondstof (VANG). Dit betekent niet dat alle leefomgeving gerelateerde SDG-targets volledig zijn afgedekt. De SDG's laten aanzienlijke ruimte voor interpretatie. Veel targets zijn niet eenduidig en/of kwantitatief geformuleerd. Ook zijn ze in mondiale temen geformuleerd. Een nationale interpretatie moet zicht geven op Nederlandse doelstellingen en gewenste acties. Dan blijkt pas echt in welke mate de SDG's in het vigerende Nederlandse beleid zijn afgedekt. Als laatste concludeert het PBL dat veel bestaande beleidsdoelen gericht zijn op 2020, terwijl de SDG's 2030 als einddatum hebben.ⁱⁱ

Het beleid kan de SDG's benutten als nieuw momentum voor een volgende stap in nationaal duurzaamheidsbeleid.ⁱⁱⁱ De nationale implementatie van de SDG's kan voortbouwen op bestaande doelstellingen, beleidsprogramma's en rapportages. Maar de SDG's vragen ook om heroriëntatie en mogelijk aanpassing van bestaand beleid. Als eerste zal, in lijn met de internationale ambities, nog eens goed naar de huidige nationale ambities gekeken moeten worden. Wat wil het beleid met de

¹ Onderzoeker Milieu en Ontwikkeling bij het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL)
Email: paul.lucas@pbl.nl; Tel: 06-46934660

SDG's bereiken? De SDG's kunnen worden geïntegreerd in bestaande beleidsprocessen, zoals over Groene Groei en de lopende discussies rond de Nationale Omgevingsvisie en de Toekomstagenda Milieu en Duurzaamheid. Daarnaast kunnen, waar nodig, bestaande beleidsdoelen worden aangepast richting 2030 en nieuwe doelen worden toegevoegd. Cruciaal voor een succesvolle implementatie is rijksbrede samenwerking^{iv} en een integrale aanpak.^v Zo'n integrale aanpak bestaat uit het afstemmen van de inspanningen en verantwoordelijkheden van de diverse ministeries en decentrale overheden, het bewaken van de samenhang in het beleid en in activiteiten van burgers, bedrijven en ngo's, en het voorkomen van afwenteling naar het buitenland. De afgesproken nationale, regionale en mondiale SDG-rapportages zijn een belangrijk sturingsmechanisme. Een periodieke nationale duurzaamheidsmonitor dient om voortgang te rapporteren en regionale en mondiale rapportages te voeden. Zo'n monitor kan in het nationale beleidsproces ook worden gebruikt om verantwoording af te leggen over achterliggende ontwikkelingen en te rapporteren over de doelmatigheid van het beleid.^{vi} De gezamenlijke planbureaus (CPB, SCP en PBL) zijn momenteel in overleg met de nationale Coördinator SDG's hoe invulling te geven aan een nationale SDG-monitor.

De SDG's en het klimaatakkoord van Parijs vullen elkaar aan. Waar de preambule van de SDG's klimaatverandering als één van de grootste uitdagingen van deze tijd bestempelt zonder heel specifieke klimaatdoelstellingen op te nemen, legt het klimaatakkoord van Parijs veelvuldig de link met duurzame ontwikkeling zonder dit expliciet uit te werken. Voor ontwikkelingslanden is duurzame ontwikkeling en armoedebestrijding leidend. De SDG's bieden een raamwerk voor het meenemen van klimaatbeleid bij het adresseren van andere thema's. In Nederland lijkt klimaatverandering momenteel de dominante agenda. Door deze te verbinden met het brede, samenhangende kader van duurzame ontwikkeling van de SDG's, kunnen andere thema's meeliften bij klimaatinspanningen en kan aandacht worden gegeneerd voor neveneffecten waar nu niet of nauwelijks naar wordt gekeken. Daarnaast bieden de SDG's een brede set aan beleidsinstrumenten waar ook de implementatie van het klimaatakkoord van kan profiteren. De SDG's en het klimaatakkoord van Parijs kunnen dus het beste in samenhang worden geïmplementeerd.

ⁱ PBL. (2014). Balans van de Leefomgeving 2014: De toekomst is nú. Den Haag: Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). <http://themasites.pbl.nl/balansvandeleeftomgeving/2014/>

ⁱⁱ Lucas, P. L., Ludwig, K., Kok, M. T. J., & Kruitwagen, S. (2016). Sustainable Development Goals in Nederland: Bouwstenen voor leefomgevingsbeleid voor 2030. Den Haag/Bilthoven: Planbureau voor de Leefomgeving (PBL). <http://www.pbl.nl/publicaties/sustainable-development-goals-in-nederland-bouwstenen-voor-leefomgevingsbeleid-voor-2030>

ⁱⁱⁱ Lucas, P. L., Ludwig, K., Kok, M. T. J., Kruitwagen, S., & van Gerwen, O.-J. (2016). VN-doelen vereisen volgende stap in leefomgevingsbeleid. *Milieu, Maart*(2), 17-19. <http://www.pbl.nl/publicaties/vn-doelen-vereisen-volgende-stap-in-leefomgevingsbeleid>

^{iv} Lucas, P. L. (2016). Rijksbrede samenwerking cruciaal voor halen VN-doelen Duurzame Ontwikkeling. <https://www.oneworld.nl/research/rijksbrede-samenwerking-cruciaal-voor-halen-vn-doelen-duurzame-ontwikkeling>

^v Lucas, P. L., Kani, N., & Weitz, N. (2016). Translating the SDGs to High-income Countries: Integration at Last? <http://www.pbl.nl/en/publications/translating-the-sdgs-to-high-income-countries-integration-at-last>

^{vi} CBS/CPB/PBL/SCP. (2014). Monitor Duurzaam Nederland 2014. Den Haag/Heerlen/Bilthoven: Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS), Centraal Planbureau (CPB), Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). <http://www.monitorduurzaamnederland.nl/>